230 Ն· 1889 ՄԱՅԻՍ 4 ԲԻՆԶՇԷՆՊԻՀ 30 ՈՒՆՃՈՒ ՍԻՆԻ ԱԼԱՖ· ՄԱՅԻՍ 16 Ն· 6230

ապէքամբզ ռեբ կիւն չբզար :
ԳԻՆԵԱԹԼԱՐ
Ամենլիք Մէճիտ 8
Տարեկան պարզ 4
Ուրիշ իւնդրութեան պիտի այիտ տիր
Գալաթատա, Ազապ-գաբուսունտա, Զէյտ
գիտանցնտա, Ֆուրբունտա գարշբսցնտա
38 Ցիւմիրթալու Մանզումէի էֆֆեաթ
գրպասանցնտա :
١٢٠٥ ՄԱՅԻՍ ٤

Մանզումէի Էֆֆեար

20 ՓԱԼԻՄ.

ՍԱՀԻՊ ԻՄԹԻԵԱԶ ԿԱՐԱՊԵՏ Ե· ՓԱՆՈՍԵԱՆ

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
قره‌بت یانوسیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی
غلطه‌ده چشمه میدانده ٢٩٨ نومرولی محل مخصوصدر
١٣٠ ՐԱՄԱԶԱՆ ١٦

ՏԱԽԻԼԻԵԷ

ԹԷՎՖԻՀԱԹ ՎԷ ՆԻՇԱՆ

Ճէպէլի իպնան միւթեսարրֆը Ալ· Վասա բաշա հազրէթլէրինէ
Կիրինեի Օսմանի
Պանդը Օսմանի թէրճիմանը սա- Բանճիրի պէյ իլէ պաշ քեա- Մ· Շարլ Լաֆոնթէնէ թէպ- Մահքէմէյի թէմիզ ազասը- սաատ· Շէվգը պէյ էֆէնտի ազրէթլէրինէ թէպտիլէն իքինճի, ալիսէ մուհասէպէճիսի սաատ· ազիզ պէյ էֆէնտի հազրէթլէ- նէ միւճէտտէտէն իւչիւնճի Մէ- իտի նիշանը զեյշանլարը իհսան ուլարուլմուշ տուր·

Լէվնա Հէրուր զազէթասընէն պէ- անընա կէօրէ պարսա Հիրշին մա- իմալան հիսապ էսէլէսինին հա- էմ գարարը իլէ թէսվիրէսի ագը- լինտէ, աթէպէյի հազրէթի Բա- հիշահիէ պիր արիզէյի մախսու- թագտիմի իլէ պիր չօգ զէման- ան պէրի քէչաքէչտէ պուլունան էսէլէյի մէգքիւրէնին ֆասլընտան օրալը, արզը վահիպէյի շիւքրան մէմալիքի մահրուսէյի Շահանէ- ին հուսուլը մամուրիէթի թամ- էսլ մընտա, թէմէնիէաթը խա- ինանէսինի իթեան իթտիկինտէն, նէյէն կիւն քէնտիսինէ իրսալ պուլ- ուլան թահրիրաթը ճէվապիէտէ, էֆքարը խայրիէսի վէ Ռումէլի զէնտրֆէրլէրինին միւնթէզամէն իդէտիլմէսի, մահզուզիէթի Սէնի- նէի մուճիպ օլտուղու, վէ խու- թութը մէգքիւրէնին պունաան ամնրա տախի կէրէք տէվլէթին վէ կէրէք քէնտիսինին մէնաֆիինէ թէվֆիգան միւնթազամէն իշլէտի- լէճէկի իւմիտի պէեան օլունմուշ տուր·

Կէչէնտէ էմնիէթ սանտըղը վէզ- նէսինտէն իրդաթ օլունան 560 ակրա սէսէլէսինտէն տօլաբը, սան- տըզ էմինի մուավինի իզզ· Բա- բազան Պետրոս էֆէնտինին նէ- թիճէյի թահգըզաթա տէկին իշ- տէն էլ չէքտիրիլտիկի եազըլմըշ իսի·

Մա մէճմուանիէ խապէր ալըն- տըզընա կէօրէ, էֆէնտիի մուսա- իլէյին պէրաէթի զիմմէթի թէ- հազդուզ իթմիշ օլմազլա, մէէ- մուրիյէթինտէ իպգասընա դա- բար վիրիմիշ տիր·

Զաթալճատա պազը եէրլէրտէ հայվանաթ միեանընտա պիր նէվ պուլաշըզ խասթալըզ օլտուղու խապէր ալընտըզընտան, Սէֆէրէ գարիեէսինտէ վէ Անաաօլու ճիհէ- թինտէ Ալէմ տաղը իլէ Իմրօթրօս գարի էսինէ մէնի սիրաեէթի ի- չին թէտապիրի լազմէ իթթի- խազ օլունտուղու իշիտիլմիշ տիր·

Խըտիվի սապէդ իւպհ· տէվ- Իսմաեիլ բաշա հազրէթլէրինին տամասլարը իզզ· Իզզէթ պէյ էֆ- Իսկէնտէրիեէտէն, Դօսօվա պիտա- եէթ ճէզա ըէեիսի իզզ· Սալիմ պէյ էֆէնտի Իւսկիւպտէն, Իթա- լիա սէֆարէթ իքինճի վէ իւչիւն- ճիւ քեաթիպլէրի գօնթ Կալինա վէ գօնթ Պոստատի վէ Իթալիա սաբլղատէկեանընտան գօնթ Օսմ- անի Արտիեանի, վէ Ալմանիա սա- քէրի զապրթանընտան պարօն տը Հէպէյրէնս վէ գօնթ տը Պօհ Իս- կէնտերիեէտէն, իսթինաքը հու- գուզ ազասընտան իզզ· Էմին է- ֆէնտի Պալըքէսիրտէն· տիւն շէհ- ըիմիզէ կէլմիշլէր տիր·

Սիւրբէյի Հիւմաեուն, պու կիւն իտարէյի մախսուսէնին Բուրէ վա- բօրունա իրքեապ իտիլէրէք ճիտ- տէեէ միւթէվէճիհէն լիմանըմըզ տան հարէքէթ իթմիշ տիր·

Գամանթ· պանդասըն Տէրսաա- տէթ շիւպէսի միւտիրլէրինտէն Մ· Ֆրանգօ խթիֆա իթմէքլէ, եէրի- նէ Մ· Բիբէրնօ թաեին օլունմուշ տուր·

Գարա տէն զ'ն Անաաօլու ճիհէ- թին է պօղազա գարիպ պիր մէվ- գըտ պիր Ինկիլիզ վաբօրընէն գու- մա օթուրտուղու էվվէլքի կիճէ իսապէր ալը մաղլա, Պէօ· նամ թախլիսիեէ վաբօրու տիւն սապահ մէգքիւր վաբօրու գուրթարմագ իչին հարէքէթ իթմիշ տիր·

Պիր գաչ կիւն զարֆընտա, 15-20 գատար սապրգալը, շէհրիսիզտէն թարա իչիւն, Պէյօղլու միւթէ- սարրըֆլըզը ճանիպինտէն Պապը Զաքթիեէեէ իրսալ օլունմուշ տուր·

ԽԸՐԳԱՅԻ ՍԱԱՏԷԹ

ՏԱՕԻՐԷՕԻ ՖԻԻԵՈՒԶԱԹ ՊԱՀԻՐԷՍԻՆԷ ԶԻԵԱՐԷԹԻ ՀԱԶՐԷԹԻ

ԲԱՏԻՇԱՀԻ

Բամազանը շէրիֆին օն պէշինճի կիւնիւ, Խըրգայի Սաատէթ տաեի- րէյի ճէլիլէսինի զիեարէթ պուեուր- մագ, Սալթանաթը Սէնիյեէյի Օս- մանիյեէ, վէ Խիլաֆէթի քիւպրայի Իսլամիյեէնին ատաթը դատիմէյի միւսթահսէնէսինտէն օլմաղլա, պու սէնէյի միւպարէքէ Բամազանը շէ- րիֆինին օն պէշինճի տիւնքի չար- շէնպիհ կիւնիւ, վէլիի նիյմէթ պի մինէթի ազամըմզ Բատի- շահը տիեանէթբէրվէր վէ Շէհին- շահը մէրահիմքիւսթեր էֆէնտիմիզ հազրէթլէրի, Եըլտըզ սէրայի շէվ- քէթիհթիվայի Հիւմայունլարընտան պիշ շէվքէ վէլ իճլալ հարէքէթլէ, պէրրէն, Թօք-Դաբու սէրաեընտա, Խըրգայի սաատէթ տաեիրէյի ֆիւ- եուզաթ պահիրէսինի զիեարէթ պուեուրմուշլար տըր·

Շէվքէթմէապ էֆէնտիմիզ հազ- րէթլէրի, թէշրիֆի մէեամին ըէտի- ֆի Շահանէլէրինտէ, տիտարը նուբ նիսարը հազրէթի Շէհինշահիլէրի- նին միւշահէտէսկիլէ թէնվիրի ույ- եունու ուպուտիյեէթ արզուսույ- լա, կիւղէրկեահը Հիւմաեունլարը- տա մէվճուտ օլան եիւզ պինլէրճէ Միւսլիմ վէ զայրի միւսլիմթէպաա- տա սատըգայի Շահանէլէրինի, վէ բէք չօգ էճանիպի, իլթիֆաթը ճի- հան տէրէճաթը հազրէթի Խիլա- ֆէթբէնահիլէրի իլէ, լութֆէն վէ թէնէզզիւլէն թալթիֆ պուեուր- մուշ օլմալարը յլա, պունլարըն ճիւմ- լէսի, վէ ասաքիրի նուսրէթ մէէ- սիրի Շահանէլէրի թարաֆլարընտան տախի «Բատիշահըմ չօ՛գ եաշա» ավազէլէրի, խյսալը արշը ալէա գըլընտըզը, վէ բէք չօգ մէքեաթիպ շակիրտանը թարաֆլարընտան, տէյ- մումկյեէթի էյեամը էօմր ու իգ- պալի Միւլիւքեանէլէրինի միւպէյ- էին գասիտէլէր թէզաննի իտիլտի- կի միսիլլու, թէպաայի սատըգայի Շահանէլէրինտէն պուլունան էրմէ- նի գուլարընէն, Գալաթատա վաղը մէքթէպի քէպիր շակիրտանը շարիր իւլ իհսանը թարաֆլարընտան տա- խի, էվաֆը ճէլիլէյի հազրէթի Շէհինշահիեի միւպէյին, սուրէ- թի աթիտէ միւնտէրիճ նազմէյի տուալյեէ թէրէննիւմ վէ թէզաննի օլունմուշ, վէ պու սըրատա, շա- կիրտանը միւմանիէյհիւմ գուլա- ըընէն էօնէրինտէ, Օրմանեան Գեր- Մաղաքիա Եպիսկոպոս իլէ Գալա- թա էրմէնի քիլիսասընէն պիճիւմէ բարասլարը էֆէնտիլէր, էլպիսէյի ռուհանիյեէլէրինի լապիս օլտուգ- լարը, վէ ասորգայի պէնտէկեանը հազրէթի Վէլի-իւն-նամիտէն Ուն- ճու զատէ սաատէթլու Աբիկ էֆէն- տի հազրէթլէրի, վէ մէքթէպի մէգ- քիւրուն հէյեէթի իտարէսինի թէշ- քիլ իտէն զէվաթը սաեիրէյի միւ- թէպէրէնին հազրը պուլունարագ, լէվազիմի սատագաթ վէ ուպուտիյ- եէթի իյֆա իթթիքլէրի կէօրիւլ- միւշ, վէ ճիւմլէսի թարաֆլարընտան, «Բա իշահըմ չ՛գ եաշա» տուայի վաճիպ իւլ էտասը, ըէֆի պարկեահը Գուտսիյեէթ գըլընմըշ տըր·

ՍՈՒՐԷԹԻ ԳԱՍԻՏԷ

1

Պի՛ն եաշա, է՛յ հազրէթի զազի
Համիտ խանը ճիհան,
Սաեէյի ատլինտէ պուլտու եէր
եիւզիւ իւմն ու էման,
Գալմատը պիր քիմսէտէ տէրտ ու
էլէմ օլտու նիհան,
Հէր տուաճըն տըր սէրաբա սատը-
գայլ պէնտէկեան,
Մէնպաը լութֆ ու նիեամընն է՛յ
Սիւլէյմանը զէման,
Մաթլաը ֆէյզ ու քէրէմնին միւ-
ֆէխխէրի Օսմանիեան·

2

Ատլ ու տատընա եաշա է՛յ զըլը
Բապպը Լէմ եէզէլ,
Հիւսնի թէտպիրինէ օլտու ճիւմլէ
միւշքիլ քէշֆ ու հէլլ,
Մալ ու ճան ու ըրզընա պիր քիմ-
սէնին կէլմէզ խալէլ,
Մաաշ լլահ պու իտի զաթէնտէ
ագսայի էմէլ,
Մէնպաը լութֆ ու նիեամընն է՛յ
Սիւլէյմանը զէման,
Մաթլաը ֆէյզ ու քէրէմնին միւ-
ֆէխխէրի Օսմանիեան·

3

Զօգ եաշա չօգ չէվքէթինէ է՛յ
Շէհինշահը զայեուր,
Հիմմէթինէ ըուզ ու շէպ խյէր
մէարիֆ նէշրի նուր,
Իթտի էվլատը վաթան սաեէնտէ
իքմալը գուսուր,
Օլտու էրպապը հիւնէր ահտընտա
մէվսուլը հուպուր,
Մէնպաը լութֆ ու նիեամընն է՛յ
Սիւլէյմանը զէման,
Մաթլաը ֆէյզ ու քէրէմնին միւ-
ֆէխխէրի Օսմանիեան,

4

Հասըլը վիրտի նուֆուզու տէվ-
լէթին տիւնեաեէ ֆէր,
Կէօրմէսին ասլա վիճուտը ագտէ-
սին տէրտ ու քէտէր,
Ճիւմլէ ալէմ հէր խիւլուսը գալպ
իլէ շամ ու սէհէր,
Զաթը բաքինչիւն կիճէ կիւնտիւզ
տուայի խայր իտէր,
Մէնպաը լութֆ ու նիեամընն է՛յ
Սիւլէյմանը զէման,
Մաթլաը ֆէյզ ու քէրէմնին միւ-
ֆէխխէրի Օսմանիեան (1)·

Հէմանճէնապը Հագգ վէ Ֆէյեաղը մութլագ, էօմր ու շէվքէթի Շահանէլէրին միւզտատ ու ֆիրավան, վէ պու միսիլլու նիչէ նիչէ էյեամը միւպարէքէ վէ մէսուտէնին իտրաքիյլէ, ճիւմլէմիզի, զըլը զալիլի ատալէթ տէլիլի Հիւմաեունլարընտա սաեէպան պուեուրսուն· ամի՛ն

(1) Մա մէճմունիյեէ ալտըղըմըզ մաղիւմաթա նէզարէն, պալէտէքի շայ- եանը թահսին ու թագտիր գասիտէ- եի, սայիր ասարը պէրկիւզիտէլերիյլէ մաարուֆ պուլունան Աբգարեան Գրի- գոր էֆէնտի թանզիմ խյէմիշ տիր·

خرقهٔ سعادت دائرهٔ فیوضات باهره‌سنه

زیارت سنیهٔ حضرت پادشاهی

رمضان شریفك اون بشنجی کونی خرقهٔ سعادت دائرهٔ جلیله‌سنی زیارت بیورمق سلطنت سنیهٔ عثمانیه وخلافت کبرای اسلامیه‌نك عادات قدیمهٔ مستحسنه‌سندن اولمغله بو سنهٔ مبارکه رمضان شریفنك اون بشنجی دونکی چهارشنبه کونی ولی نعمت بی‌منت اعظممز پادشاه دیانتپرور وشهنشاه مراحم گستر افندمز حضرتلری یلدیز سرای شوکت احتوای همایونلرندن بالشوکه والاجلال حرکتله براً طوپقپو ساحلسراینده (خرقهٔ سعادت) دائرهٔ فیوضات باهره‌سنی زیارت بیورمشلردر .

شوکتمآب افندمز حضرتلری تشریف میامن ردیف شاهانه‌لرنده دیدار نور نثار حضرت شهنشاهیلرینك مشاهده‌سیله تنویر عیون عبودیت ارزوسیله کذرکاه همایونلرنده موجود اولان یوز بیکلرجه مسلم وغیر مسلم تبعهٔ صادقهٔ شاهانه‌لرینی وپك چوق اجانبی التفات جهاندرجات حضرت خلافتپناهیلریله لطفاً وتنزلاً تلطیف بیورمش اولمریله بونلرك جمله‌سی وعساکر نصرت مآثر شاهانه‌لری طرفلرندن دخی (پادشاهم چوق یشا) اوازه‌لری ایصال عرش اعلا قلندیغی وپك چوق مکتبلر شاکردانی طرفلرندن دیمومیت ایام عمر واقبال ملوکانه‌لرینی مبین قصیده‌لر تغنی ایدلدیکی مثللو تبعهٔ صادقهٔ شاهانه‌لرندن بولنان ارمنی قوللرینك غلطه‌ده واقع مکتب کبیری شاکردان شاکرالاحسانی طرفلرندن دخی اوصاف جلیلهٔ حضرت شهنشاهی‌یی مبین صورتی آتیده مندرج نغمهٔ دعائیه ترنم وتغنی اولنمش وبو صره‌ده شاکردان موسی الهم قوللرینك اوکلرنده اورمانیان ماغاقیا پسقپوس ایله غلطه ارمنی کلیساسنك باجمله پاپاسلری افندیلر البسهٔ روحانیه‌لرینی لابس اولدقلری واصدقای بندکان حضرت ولی‌النعمیدن اونجی زاده سعادتلو آپیك افندی حضرتلری ایله مکتب مذکورك هیئت اداره‌سنی تشکیل ایدن ذوات سائرهٔ معتبره‌نك حاضر بولنه‌رق لوازم صداقت وعبودیتی ایفا ایتدکلری کورلمش وجمله‌سی طرفلرندن (پادشاهم چوق یشا) دعای واجب‌الاداسی رفع بارکاه قدسیت قلنمشدر .

صورت قصیده :

١

بیك یشا ای حضرت غازی حمید خان جهان
سایهٔ عدلکده بولدی یریوزی امن وامان
قالمدی برکمسه‌ده درد والم اولدی نهان
هپ دعاجکدر سراپا اصدقای بندکان
منبع لطف ونعمسین ای سلیمان زمان
مطلع فیض کرمسین مفخر عثمانیان

٢

عدل وداد کله یشا ای ظل رب لمیزل
حسن تدبیرکله اولدی جمله مشکل کشف وحل
مال وجان وعرضنه برکمسه‌نك کلمز خلل
ماشاه بوایدی ذاتاً ده اقصای امل
منبع لطف ونعمسین ای سلیمان زمان
مطلع فیض وکرمسین مفخر عثمانیان

٣

چوق یشا چوق شوکتکله ای شهنشاه غیور
متکله روز وشب ایلر معارف نشر نور
ایتدی اولاد وطن سایه‌کده اکمال قصور
اولدی ارباب هنر عهدکده وصول حبور
منبع لطف ونعمسین ای سلیمان زمان
مطلع فیض وکرمسین مفخر عثمانیان

٤

حاصلی ویردی نفوذ دولتك دنیایه فر
کورمسون اصلا وجود اقدسك درد وکدر
جمله عالم هپ خلوص قلب ایله شام وسحر
ذات پاککچون کیجه کوندز دعای خیر ایدر
منبع لطف ونعمسین ای سلیمان زمان
مطلع فیض وکرمسین مفخر عثمانیان

همان جناب حق وفیاض مطلق عمر وشوکت شاهانه‌لرین مزداد وفراوان و بومثللو نیجه نیجه ایام مبارکه ومسعوده‌نك ادراکیله جمله‌مزی ظل ظلیل عدالت دلیل همایونلرنده سایبان بیورسون آمین !

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Պուլկարիսթանըն ախիրէն խասա հիւքմ խոլէն էչզըխատան 5 լինին, կէչէն ճումաա իրթէսի կիւնիւ հապսխանէ հավլիսինտէ պիր խայլի քեսան հազըր օլտուղու հալտէ, խասմ օլունտուղլարը Սօֆիատան խապէր վիրիլիյօր։

ՎԱՏԻԻ ՀԱԼՖԱ

Վատիլի Հալֆա տէրվիշլէրի, մայիս 9ընտա Վատիլի Հալֆանըն շըմալ Թարաֆընտա վագը Հերեր նամ մէվգը իւզէրինէ հիւճում իթմիշլէր իտի․ անլէրէ մուգավէմէթ իտէն Մըսըր ասքէրինտէն 7 քիշի մէճրուհ օլմուշլար տըր․ մայիս 10ընտա տէրվիշլէրին եօլունու քեսմէք իչին ասքէր սէվգ օլունմուշ տուր։

ԽԱՐԻՃԻԷ

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Պէրլին 14 մայիս

Բրէնս Պիզմարգըն րիեասէթի թահթընտա ագտը իճթիմա իթմիշ օլան մէճլիսի վիւքէլատէ, Ալմանեա միւթեալլիգ մահիմմ պիր մէսէլէ թէզէքքիւր խըլմըշ, վէ իմբէրաթօր Վիլհէլմ տախի միւզաքէրաթա իշթիրաք իթմիշ տիր։

Ասհապը էմլաք վէ ամէլէ Թարաֆընտան Նասըպ օլունան վէքիլլէր Պէրլինէ ճէլպ օլունմուշլար տըր։

Բարիզ 14 մայիս

Ժիվանը ալիի ասլի, ժէնէրալ Պուլանժէնի թահթը մուհաքէմէյէ ալմագ իչին տէլաէիլի քիֆաիէ մէվճուտ օլմատըղը իթթիֆագընտա տըր։

Րոմա 14 մայիս

Մէճլիսի մէպուսան, Իթալեա իլէ Եունանիսթան պէյնինտէքի թիճարէթ մուահէտէսինի գապուլ իթմիշ տիր։

ԻԹԱԼԻԱՆԸՆ ԽԱՐԻՃԻ ԲՕԼԻԹԻԳԱՍԸ

Իթալիա մէճլիսի մէպուսանըն մայիս 10ընճը կիւնքի իճթիմաընտա, մէպուսանտէն Մ․ Պօնկի, Բուլյ էհալիսինին աճվալը մալիեէսինին խալասընա չարէսազ օլմագ իւզրէ, նէ տիւրլիւ թէտապիր իթթիխազ իթմէք էֆքեարընտա պուլունտուղունու, զիրաաթ նազըրընտան սիւալ իթմիշ տիր։

Մէպուսանտէն Մ․ Իմպրիանի տախի, Մ․ Գրիսբինէ պու պապտէ պիր սիւալ իրատ իտէրէք, Ֆրանսա իլէ մէվճուտ օլան թիճարէթ մուահէտէսինին նագզընը մուճիպ օլան բօլիթիգանըն Բուլյ էհալիսինին տիւչար օլտուղու սէֆալէթ օլմասընա սէպէպ օլտուղունու սէօյլէմիշ, վէ Իթալիա մահսուլաթընըն մէմալիքի էճնէպիէյէ իխրաճ վէ ֆիրուխթ օլունմասընա մանի օլան պիր նէթիճէնի ինթաճ իթմիշ օլան իթթիֆագը միւսէլլէս բօլիթիգասընը մուախէզէ իթմիշ տիր։

Զիրաաթ նազըրը, քէնտիսինէ իրատ օլունան սիւալէ ճէվապէն, պիր գաչ սէօզ սէօյլէտիքտէն սօնրա, րէիսի վիւքէլա Մ․ Գրիսբի, Մ․ Պօնկի վէ Իմպրիանի թարաֆընտան իրատ օլունան սիւալլէրէ ճէվապէն տէմիշ տիր քի, «զիրաաթ պուհրանը եալընըզ Բուլյ չէհրինտէ տէկիլ, Իթալիանըն էքսէրի սաահիլէսինտէ վէ հէման պիւթիւն Եվրօբաատա հիւքիւմֆէրմա տըր։

«Հիւսնի նիեէթ սահապը, պու պուհրանտէն մէլհուզ օլան նէթաիճի վէխիմէնին թաատիլինէ էլտէն կէլտիկի գատար չալըշմալարը լազըմ կէլիր իսէ տէ, պու պուհրանըն մէսուլիեէթինի հիւքիւմէթէ աթֆ վէ իսնատ իթմէք ճաիզ տէկիլ տիր։

«Էճնէպի բօլիթիգամըզ եանի միւնասէպաթը տիւվէլիեէմիզ իլէ իթթիֆագլարըմըզըն Բուլյ չէհրինին պուհրանը մալիեէսինէ սալա ճիհէթի թէալլուգի եօգ տուր։

«Ֆրանսա իլէ պիր թիճարէթ մուահէտէսինին ագտ օլունմամասընտան տօլայը, հիւքիւմէթ ալէյհինէ չիքեայէթ օլունամազ․ զիրա պունըն մէսուլիեէթի հէյէթի վիւքէլայէ աթֆ օլունամայաճաղը մէճլիսի մէպուսանճա մալիւմ տիր․ Ֆրանսա խարիճիեէ նազըրը Մ․ Սբիւլլէր պիլէ պուրասընը թէսլիմ իթմիշ տիր։

«Հիւքիւմէթ վազիֆէսինի իֆա, վէ պունու իֆատէ տէվամ իթմէքտիկինտէն, միւզայեագայի մալիեէնին պազը թահրիքեաթ իճրասընա պէհանէ իթթիխազ իթմէսինտէն տօլայը թէէսսիւֆ իտէրիմ։

«Մ․ Իմպրիանի թարաֆընտան տէրմիեան օլունան տէլաէիլի սիասիեէ սալա ճէվապ վիրմէյէճէյիմ․ զիրա տաիմա էֆքեարըմ տա նիեէթ վէ վատանպէրվէրլիք իֆա... թէմէլ մէրքեզինէն իթթիֆագը Իթալիանըն ֆայտէ պախշ օլաճաղը իթթիֆագընտա պուլունտուղումտան, պու իթթիֆագը ագտ էյլէտիմ»։

ԻԹԱԼԵԱ ՎԷ ՀԱՊԷՇ

Ատէնտէն Եվրօբաեա քէշիտէ օլունան պիր թէլէկրաֆտա, Հապէշ իչլէրի հագգընտա աթի մալումաթ վիրիլիյօր։

Գօնթ Անթօնէլլիտէն մարտ 25տէ վարիտ օլան իքինճի պիր բաբօրտա Հապէշ գրալընըն մարտ 11տէ վէֆաթ իթտիկի, վէ Հապէշլիլէրին եէնի մէզգիւրտէ վուգու պուլան մուհարէպէլէրինտէ մաղլուպ օլմալարը, օ կիւն մէյտանը հարպտա զուհուր իտէն չիտտէթլի պիր սիսատէն նէշէթ իթտիկի պէեան օլունմուշ տուր։

Պու վագաանըն միւթէագըպ Շօա գրալը Մէնէլիք, Վօլօկալա մէմալիքինի իշղալ իթմիշ, վէ 130000 քիշինէ պալիղ օլան գուվվէյի ասքէրիեէսի մուավէնէթի իլէ Հապէշիսթան գրալլըղընը իլան իթմիշ տիր։

Մարտըն 26ընճը կիւնիւ, Մէնէլիք, Իթալեա գրալընա պիր նամէ իրսալ իլէ, Հապէշ գրալընըն վէֆաթընը քէնտիսինէ պիլտիրտիքտէն սօնրա, վուգուաթը ախիրէնի հիքեաէ, վէ եագընտա Րօմաեա պիր հէյէթի մախսուսէ կէօնտէրմէք իւմիտինտէ պուլունտուղունու պէեան իթմիշ տիր։

*

Տիւնքի կիւն, Իթալեա զապէքեանընտան գօնթ Բէնաձինին րիեասէթի թահթընտա օլարագ, Հապէշ տախիլինտէ վագը Շօա վէ Կալա մէմալիքինէ միւթէվէճճիհէն, Նաբօլիտէն պիր հէյէթի թիճարիէ հարէքէթ իթմիշ տիր։

Գօնթ Բէնաձի, պունտան էվվէլ տախի հավալիի մէզգիւրէեէ սէյահաթ իթմիշ իտի․ մումաիլէյհ, Հապէշ վէ ճիվար մէմալիքինէ էչեա վէ էմթաա նագլ իթմէք իւզրէ, Նաբօլիտէ պիր չիրքէթ թէէսսիւս իթմիշ տիր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ ՎԷ ԷՔՍԲՕԶԻՍԻՕՆ

Սէրկիի ումումի միւնասէպէթի իլէ Բարիզ պէլէտիեէսի թարաֆընտան Բարիզէ տավէթ օլունան Լօնտրա չէհիր էմինի, կէչէն ճումաա կիւնիւ թիճարէթ նէզարէթինտէ Ֆրանսա պաշ վէքիլի Մ․ Թիրարը զիեարէթ իթմիշ տիր․ Լօնտրա չէհիր էմինի Ֆրանսա րէիսի վիւքէլասընը սէրկիի ումումինին քիւշատը միւնասէպէթի իլէ թէպրիք իթմիշ, վէ էլինտէն կէլտիկի գատար Բարիզտէ ուզուն միւտտէթ իգամէթ իտէճէկինի պէեան իթմիշ տիր։

* *

Սէրկիի ումումինին քիւշատընտա հազըր պուլունմամագ իչին, Բարիզ սէֆիրի լօրտ Լիթթօնըն Լօնտրաեա ճէլպ օլունմասընտան վէ Ինկիլթէրա տէվլէթի սէրկինին քիւշատընա րէսմէն իշթիրաք իթմէմէսինտէն տօլայը, պիր բռօթէսթօնամէ թանզիմ օլունուպ, բէք չօգ միւթէպէրան թարաֆընտան իմզա գըլընմագտա տըր։

ԱՄԵՐԻԳԱ

Մէքսիքէնտ եալէթինին Գօնկէթիթօ եալէթինէ գատար վասի պիր տաիրէտէ չէտիտ գասըրղա վէ պօրա զուհուր իտիպ, Բէնսիլվանիա եալէթինտէ Վիլեամս Բօր պէլտէսինտէ պիր թէաթրօ եըղըլարագ, օթուզտան զիեատէ էքսէրիսի վէ Մարիլանտ եալէթինտէ Բուանրօգ ճիվարընտա տէմիր եօլ քէօբրիւսինտէ 25 ամէլէ նէհիրէ տէօքիւլմիւշ, չօզու, վէ Նիւ Հաունտա պէլտէսինտէ պիւեիւք պիր խանէ միւնհէտիմ օլուպ, էնգազ ալթընտա գալանլարտան պիր գաչը թէլէֆ օլմուշ, վէ հէր թարաֆտա եանըրէ վէ թարլալարտա քիւլլի խասարաթ վուգու պուլմուշ վէ հասըլ օլան թօզտան սօգագլարտան կէչմէք վէ իչ կէօրմէք միւմքին օլմայաճաք պիր հալէ կէլմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս․ Երուսաղէմ տիւեանը մէսէլէսինին սուրէթի թէսվիյեէսինի տիւկէր պիր զագէթաան նագլէն, տիւեն եազմըշ իտիք․ օլ պապտէ ալտըղըմըզ մալումաթը խուսուսիեէյէ կէօրէ, 3000 լիրա նագտէն վէ բէշինէն, վէ 1000 լիրա ագ պիր միւտտէթ սօնրա, վէ միւթէպագը 18000 լիրանըն տախի հավալէթէն թէսվիյէսի սալը կիւնիւ Մալիէ նէզարէթի ճէլիլէսինճէ թէնպիհ օլունմուշ օլմազլա, պու գարար մուճիպինճէ, 3000 լիրանըն, պու կիւն Ս․ Երուսաղէմ Բաթրիգ վէքիլի Սէֆէրեան Տէր․ Տ․ Սիմէօն Սրբազան հազրէթլէրինէ թէսլիմ օլունաճաղը, Մալիէ նազըրը տէվլէթլու Եագօպ բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան պէեան պույրուլմուշ տուր։

Ս․ Երուսաղէմ Բաթրիկի Ամեն․ Տ․ Յարութիւն Սրբազան հազրէթլէրի պիր ամիրհի Թաալեա քէմալի իֆթագաթ իլէ տիւիքլէրիմտէ կէլէճէք հաֆթա մահէլլի մէէմուրիեէթլէրինէ ազիմէթ իտէճէքլէր տիր։

Ազգային Ժողով Տախիլի Նիզամնամէ Թաստիգաթ գօմիսիօնու, տիւեն Գալաթա քիլիսէսինտէ Սրբազանեանց Տէր․ Տ․ Գարեգին Սրբազանըն Թահթը րիեասէթինտէ պիլ իճթիմա, քէնտի բաբօրթօսունու իհզար իթմիշ, եարըն թէճէմմիւ իտէճէք օլան Ազգ․ Ժողովա թագտիմ օլունմագ իւզրէ, Ամեն․ Ս․ Պատրիարք Հայր հազրէթլէրինէ կէօնտէրմիշ տիր։

Տիւնքի իճթիմաատէ Տէր․ Սրբանձտեանց պաշտա, սապ․ Նուբարեան էֆ․ վէ Ստեփան փաշա հազարաթը, վէ Գուրգէն էֆ․ հազըր պուլունմուշլար տըր։

Խմբագիր,

Ցառաջիկայ կիւրակէ որ է Մայիս 7, գիւղիս Ս․ Եկեղեցւոյ Տօնախմբութիւնն ըլլալուն առթիւ, Ամեն․ Սրբազան Պատրիարք Հայրն Ս․ Պատարագ պիտի մատուցանէ․ ուստի խնդրեմք որ բարեհաճիք ծանուցանել զայս ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան․

Մնամք յարգանօք

Ի Դիմաց Թաղ․ Խորհրդոյ

Վ․ Ատենադպիր Ատենապետ

Ս․ Գ․ Նորատեան Գօբչէեան Գ․ Կէօմիւշեան

3 Մայիս 1889

Գուրու-չէշմէ

ՄԷՔԹՈՒՊԼԱՐ

ԹՕԳԱԹՏԱՆ

Խմբագիր,

Մարտ 29 չորեքշաբթի օրը Պատրիարքական փոխանորդ Տ․ Եղիշէ Վ․ Վարդապետ Այվազեան ժամանեց յեւդոկիա․ որում գիմաւորեցին ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը և գրկախառնութեամբ ընկալան իրենց անկկալած միակ յոյսն ու անձնադիր Հովիւն․ զի բնականաբար սլեկոծեալ նաւն իր նաւահանգիստը և Թօքախտութեամբ վարակեալ ախտածետն զիւր ճարտար բժիշկն կը խնդրէ․ Այո՛, Եւդոկիոյ Հայն բաւական ժամանակէ ի վեր բարոյապէս այս երկաթնեալ հարուած կը կրէ, այսինքն ազգային կուսակցութեան պժգալի ալէծուփն, և ազգային կեանքը կրծող ծիւրական Թօքախտըն, և այն ինչ յուսահատ իր փրկութեան՝ սպասեալ կը մնայր, կեդրոնական բարեխնամ Վարչութիւն իմաստուն խորհրդով որոշեց զնորին Գերապատուութիւնն Պատրիարքական Փոխանորդ և Ամենապատիւ Պատրիարք Սրբազան Հօր վաւերացմամբ խրկեց յեւդոկիա, այն վստահութեամբ թէ ամեն գեշութիւն ի լաւ անդր պիտի փոխարկուէին․ և իրօք ալ վասալի էր, զի ժողովուրդն սիրեց զիւր նորընտիր Հովիւն և խսպառ սիրեց․ չգի՛ր եկեղեցի երթալու ըլլայ խմբովին անդ կը խռնին, և ամենեցուն աչք ի նա հային․ անկեղծ խօսելով ինքզինքը սիրցնել կուտայ իւր խոհական ընտրութեամբ ծանրակացութեամբ շրջանըկատ լըռջօւթեամբ ընդ ամենեսին քաղցր կենցաղավարելով, կուսակցական և ոչ ի մի կողմն հակելով, այլ զերկոսին կողմանս հայրահաւասար եղբայր ճանչնալով․ Եւ ահա այս եղանակն է որ յուսալ կուտայ մեզ Եւդոկիոյ խաղաղութիւնն Ն․ Սրբութեան միջամտութեամբ հաստատուիլն, ըստ որում խաղաղարար մը երբ երկու կողմանց հաւանկիր լինի, անշուշտ կը յաջողի իր գործոց մէջ, որուն ճշմարիտ օրինակն է Նեկնաւոր խաղաղարարին Ցիսուսի զԱստուած ընդ մարդիկ հաշտեցնելու ապացոյցն․ Աստուած՝ միանգամայն և մարդ լինելովն, զոր ոչ կարաց այլ ոք, ինչպէս որ Երիքովի ճանապարհի վրայ անկեալ վիրաւորեալն բժշկութիւնն՝ գթած Սամարացւոյն խնամարկութեամբ լինելն առակաւ Աւետարանին բացատրեցաւ։

Տէր խմբագիր․ գգուանաց լինելը չեմ սիրեր, վախնալով այն վճռէն թէ « Աստուած ցրուեսցէ զոսկերս մարդահաճոյից․ այլ յիշելով թէ վա՜յ որ ասէ զչարն բարի, և զբարին չար », հարկադրեցայ իմ համոզումս հրատարակել․ Եւդոկիոյ համար Նորին Սրբութիւնը յուսամ թէ նոր գարագլուխ մը պիտի կանգնէ, զի Եւդոկիան ի հնգելայս Գէորգ Եպիսկոպոսէ սկսեալ (1876) ցարդ տասն Առաջնորդ ունեցած լինելով շրջանաւարտ եղած է, և այս մետասաներորդն գոլով Աստուծով նոր սկիզբ մը պիտի կազմէ․ կեցցէ Ամեն․ Պատրիարք Սրբազան Հայր որ այսպիսի պետուսատ ունեցեր է․ Ծառ բարի պտուղ բարի․ Մարդ բարի ի գանձուց սրտին իւրոյ բղխէ զբարի․ Տա՛յր երկինք որ ալեյթ օրերոծս Հորիզոնին վրայ Եւդոկիոյ խաղաղութեան արեւն վերջին անգամ եւս ծածանեալ տեսնէի և ապա Սիմէոնին պէս աղաղակէի « Արդ արձակեա զծառայս քո » ըսին․ Հաճեցէք Տէր, անկիւնիկ մը շնորհել այս նշդեհ յօդուածոյս, զոր ներկայէ

Ձերդ աղօթարար

ՅՈՎՍԷՓ ՔԱՀ․ ՀԱԼԱՃԵԱՆ

1889 ապրիլ 22 յեւդոկիա

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄ

Մահմուտ բաշատա ՚վագը պէօյիւք Երլտըզ խանըն իւս գաթընտա պիր Նօմէրօլու օտատա մուգիմ սէրկիճի էսնաֆընտան Սիվասլը Մօվսէս աղանըն թագրիպէն 15 եաշընտաքի, էսմէր բէնկլի, գըսա պօյլու, սիահ կէօզլիւ վէ ուվարլագ չէհրէլի Արամ նամընտաքի օղլու կէչէն բազար իրթէսի կիւնիւ սապահլայըն օտատան չըգըպ պու կիւնէ գատար զայյի օլտուղունտան, մէրգումու կէօրիւպ էպէվէյնինէ թէսլիմ իթմէկլէրի ինսանիյեէթ նամընա օլարագ րէճա օլունուր։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

	Մայիս
Եսհ․ Ում․ տիւն ագ․ գբ․ Գ․ Ք․	18
» » » էն եիւքսէք	18
» » » էն աշաղը	18
Պու սապահ աչըլըշ . . .	18
Իսթիգ․ տախ․ տիւն գար Գ․ Ք․	47
» » էն եիւքսէք	47
« » էն աշաղը	47
» » աչըլըշ . .	47
Մըսըր միւթահհիտ գաբ․ .	
Պու սապահ աչըլըշ	
Սէրի Ա․ . . . . . Գ․ Ք․	30
» Բ․	18
» Գ․	18
Րումէլի շըմէնտըֆէրի . . .	71
Աղճէ Փայըզի	7
Րաբօր, զըրուշ	
Հէվալէսիզ »	28

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ . . . Գ․ Ք․	9
Իսթանպօլ պանգասը	7
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4
Թրամվայ . . . . . Գ․ Ք․	4-8

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ՖԻԵԱԹԸ

	Ղր․ Փ․
Օսմ․ լիրասը 100 զուրուշտան	
Պէյազ Մէճիտիէսի Փարէգը .	108-5
Մէճիտիէ » .	102
Պէշլիք » .	104
Ալթըլըգ » .	103-3
Ինկիլիզ լիրասը	110
Ֆրանսըզ լիրասը	87
Բօլ	90
Գրիմից ալթընու	54
Գարաղօն գայմէսի	8
Ֆիօրին, % 3 » » »	10-82
Ֆրանգ, % 3 » » »	22
Լօնտրա, 3 այ վատէ	110

ԹԱՍՖԻՅԷ

	Ղր․ Փ․
Իրի	8
Ուֆագ	8

Սապըգ Մամուլեան մահզէն խ... կաչը Այվազեան Էֆէնտի, Գալաթա Բէնլիճէվիւս-Չադըրճըլարտա, խանընտա միր մաղազա քիւշատ... նէֆիս գզիլթուն Թազը, վէ լէզիզ... րաշ, վէ մասթիքա վէ էն ալ... տէնտէ սապուն, վէ քէզալիք... յի նէֆիս գօնեագլար, վէ Հ... ժօրժ Սալամօն գօնեագը տախի... Թիրթիմ քէրտէ պուլունտուղուն... մէմնուն մամուլաթընը արզու իտ... լարըն Թէշրիֆլէրի իխթար վէ... վէթ օլունուր։

Պօղչա ազագըլընտան պիր սէնէ... տէն եիւկիրմի սէնէլիկ գատար էսքի շարապլար իլէ, Գրալըրըն տախի... մանտարիա Թէսմիէ օլունան շարապ... լարը պուլունտուղունտան, լիւզումունտա... պուլունան գաթլարըն մալումաթը... մագ իւզրէ իլան օլունուր։

ASTHME CATARRHE

ԱՍԹՄ ԳԱԹԱՐ

Իչպու Լըվասսէօր Թիւպէրի իսթիմալիլէ, նէֆէս տարլըղը վէ կէօքիւս սըգընթըսը անինտէ տէֆ օլմագտա տըր։ — Պունու պազթ, գութուսու իւզէրինտէ պուլունան Լըվասսէօր իսմինին պուլունմասընա նիգգաթ իլէմէլի տիր (Գութուսու 3 ֆրանգ տըր)։ — Տէբօսու փարիստէ րիւ Մօնէժ վագը 23 նումէրօ իլէ մուրագգամ Բօպիքէ էճզախանէսի տիր։

Պոլսատա Մ․ Գանձիւք պիրատէրլէրին Պրիմանիք նամ էճզախանէսինտէ պուլունմագտա տըր։

NEVRALGIE Նէվրալժի (պաշ աղրըսը,) Միկրէն (քէզլիք պաշ աղրըսը) Գըրանը Տ'ԷՍԹՕՄԱ (միտէ սանճըսը) վէճէհասըլ մինիրէ տայիր օլան հէր նէվի ֆէնալըգլար, Տօգթօր Cronier ին Անթինէվրալժիք նամ հապլարըյլա տէֆ օլմագտա տըր։ Գութուսու 3 ֆրանգ տըրլար։ Գութուլարըն իւզէրլէրինտէ ֆապրիգալարըն տամղալարը պուլունմասընա նիգգաթ էյլէմ տիր։ — Տէբօսու փարիստէ րիւ տը լա Մօնէ վագը 23 նումէրօ իլէ միւրագգամ ՌՕՊԻՔԷ Robiquet, 23. Rue de la monnaie à Paris էճզախանէսի օլուպ, վէ Իսթանպօլտա Մէգրի վէ գումբանեասը էճզախանէսինտէ պուլունմագտա տըր։

հարմանիսինէ տօլանմը օլտուղու, վէ պէլինտէ պիր չօղ անախթարլար, վէ էլինտէ տախի ըշըղը աչըլըբ վէ կիզլէնիր սուրէթտէ պիր ֆէնէր պուլունտուղու հալտէ մէյտանա չըգարադ։ Մ. Հուիբին մահէլլի մախսուսունա տօղրու կիթտի, վէ օրատա, եանի մերգումուն եէրինտէ, Ժօնաթանըն օթուրմադտէ օլտուղունու ֆարգ իյլէտիկինտէն, ֆէնէրինին ըշըղընը մերգումա տօղրու թութուպ պագարադ, վէ պիթթապի տէ տուչարը թէճճիւպ օլարադ,

—Սիզ նի՞չին պէքլէմէքտէսինիզ պուրատա, – տէտի։

—Աֆվ իտէրսինիզ, Հուիբ նամիզամ օլտուղունտան, նէօպէթինի քէնտիմ իճրա իյլէմէքտէեիմ, –տէտի Ժօնաթան։

—Իեի էմմա, մատամ քի էօյլէ իտի, պիր քէրրէ պանա խապէր վիրմէլի տէկի՞լ մի իտի, – տէտի Մ. Պարտէլ սիթէէմի պիր թարղտա սէօյլեէրէք։

—Պէլքի կինճէնիրսինիզ տէեի չուպհէ իյլէտիկինտէն, պիրլիքտէ թաամ իթմէքտէ իքէն, քէնտի եէրինէ պէնտէնիզին պէքլէմէքլիկինի թալէպ իյլէտի, – տէտի Ժօնաթան։

—Պունտա խէթա իթմիշ տիր, չունքի սիզ կինճէլերի կարտիէնլիք վազիֆէսինի լաբորդրյա իֆա իտէպիլէնլէրտէն տէկիրքինիզ, – տէտի Մ. Պարտէլ իղնարը էսէրի չիտտէթ իտէրէք։

—Նի՞չին, գուսուրո՞ւմ նէ տիր՝ –տէտի Ժօնաթան։

—Չիունքի ույգունուզ չաբուգ կէլմէքտէ տիր, իչթէ, իչթէ, սայքի չիմտիտէն կէօզլէրինիզ դաբանմաեա պաչլամագտա տրը... –տէտի Մ. Պարտէլ։

—Ա՛, ա՛, աֆվ իտէրսինիզ էմմա, պէնտէնիզ օլ դատար չաբուգ ուեուեանլարտան տէկիլլիմ, եանլըշընը օլմալը տրը, – տէտի Ժօնաթան։

Պունուն իւզերինէ Մ. Պարտէլ էլինտէքի ֆէնէրի եէրէ վագ իլէ ճէպինտէն էնֆիյեէ գուլթուսունու չըգարտը, վէ քէնտիսի պիր թութամ ալըպ չէքտիքտէն պաչգա մերգումա տախի թադտիմ իտէրէք։

—Ալընը, ալընը պարի պիր էնֆիյեէ աֆ նիզ չէքինիզտէ ույգունուզ գաչըն, – տէտի։

Մ. Պարտէլ պունու սէօյլէտիկի վագրթտա ուսուլ իլէ գուլթունուն նարդօթիքլի թարաֆը չէվիրմիշ օլտուղունտան, վէ Ժօնաթան տա մերգիւբ տէսիսէտէն պիխապէր պուլունտուղունտան, քէմալի էնթիյեէթ իւզրէ մերգիւբ էնֆիյեէտէն ալըպ չէքտի։

14

Լ՝օմ կրի պալէատէ զիբրի կէչէն էնֆիյեէ գուլթուսունու Մ. Պարտէլէ պէլալը Մ. Հուիբի ուեուլթտուրմագ նիյեէթինէ վիրմիշ իքէն, նարդօթիքլի էնֆիյեէեի չէքմէքլիք, կէրչի գուրնագ Ժօնաթա գրսմէթ օլտու իսէտէ Մ. Պարտէլ էօնտէն կիթմէքտէ, վէ ձօն Գօլտէն տէ կէրչի տայիմա չօճուղուն էլինտէն թուլթարագ եիւրիւմէքտէ իտի իսէտէ, պէլքի սէվինճինտէն նաչի պիր սէս չըգարը դօրդու վէ չիւբհէսինէ մէպնի, մերգումա, վալիտէսինէ տայիր հիչ պիր չէյ սէօյլէմէմէքտէ իտի։

Կէրչի հէնոդզ տէրունինտէ մահպուսին պուլունմաեան օլ եէնի մահպուսթանէնին հպվիսի, պիր տիվար իլէ, էսկի մահպեստէն այրըլմըշ իտի իմէ՝տէ, դաբուսունուն ինախթարրտա Մ. Պարտէլին եանընտա պուլունմադտա իտի։

Մերգում, մեզքիւր դաբուեու տախի աչար։

Ձօն Գօլտէն, մերգումա,

—Նէ՞րէեէ կիթմէքտէեիզ, – տէյի սիւալ իթտի։

—Եօգարո՛ւ պագ, –տէտի պաչ կարտիէն։

—Բէք ալէա, – տէտի ձօն։

—Շու տիվարը արգասընտաքի էվի կէօրմէքտէ՞միսին, – տէտի Մ. Պարտէլ։

—Էվվէթ, էֆէնտիմ։

—Մեզքիւր էվին աչըդ օլան պիր բէնճիրէսինի տէ կէօրմէքտէ՞միսին։

—Էվվէթ, անը տախի կէօրմէքտէեիմ։

—Մեզքիւր բէնճիրեեէ, իւզերինտէ տիւկիւմէր պուլունան պիլգիր պաղլանմըշ տրը, վէ մեզքիւր իբին պիր ուճու տա պուրաեա հավլեեէ ամբըմըշ տրը... անլատը՞ն մը չիմտի նէրէեէ կիթտիկիմիզի, – տէտի Մ. Պարտէլ։

Ձօն Գօլտէն իլէ Մ. Պարտէլ, Բալֆ տա պէրապէրլէրինտէ օլտուղու հալտէ մեզքիւր իբէ տօղրու կիթմէքտէլէր իքէն, Մ. Պարտէլ պիրտէն պիրէ պիր շամաթա տրը պըրագաը, չիունքի, մեզքիւր տիվարրն տիպինտէ պիր ատէմին օթուրտուղունու, վէ մեզքիւր իբինտէ ուճունու թուլթուպ տուրմագտա օլտուղունու կէօրտիւ։

Մերգում ատէմ տերհալ աեաղագալագարագ Մ. Պարտէլին գարշըսընտա տիքիլտի, վէ հիտտէթու չիտտէթինտէն նաչի սաչլարը թիքէն թիքէն օլարագ տիքիլմէքտէ պուլունան Մ. Պարտէլէ խիթապէն,

—Է՛յ, է՛յ, նա՞սըլ, թամ խիեանէթինիզ լահզասընտա թուլթտո՛ւմմու, պաստը՛ռմը սիզի-տէտի։

Մ. Պարտէլին թիւյլերի իւրբերերէք թէքմիլ վիճուտի սիթրէմէկէ պաչլատը, չիունքի մերգումուն, օլ վահչի Մ. Հուիբ օլտուղունու, սէսինտէն թանըտը։

15

Մ. Հուիբ, մահպուսխանէ տերունինտէ վուգու պուլան հալէրտէն պիխապէր պուլունմասը ճիհէթլէ, հինի իզթիզատէ Ժօնաթան քէնտիսինին իմտատընա գօչուպ եէթիշէճէկի իթիբատը գավիսինտէ օլտուղունան, հէր հալտէ Մ. Պարտէլին արգասընտ-

Մ. Պարտէլ էօնտէն կիթմէքտէ, վէ ձօն Գօլտէն տէ կէրչի տայիմա չօճուղուն էլինտէն թուլթարագ եիւրիւմէքտէ իտի իսէտէ, պէլքի սէվինճինտէն նաչի պիր սէս չըգարը դօրդու վէ չիւբհէսինէ մէպնի, մերգումա, վալիտէսինէ տայիր հիչ պիր չէյ սէօյլէմէմէքտէ իտի։

Կէրչի հէնոդզ տէրունինտէ մահպուսին պուլունմաեան օլ եէնի մահպուսթանէնին հպվիսի, պիր տիվար իլէ, էսկի մահպեստէն այրըլմըշ իտի իմէ՝տէ, դաբուսունուն ինախթարրտա Մ. Պարտէլին եանընտա պուլունմադտա իտի։

Մերգում, մեզքիւր դաբուեու տախի աչար։

Ձօն Գօլտէն, մերգումա,

—Նէ՞րէեէ կիթմէքտէեիզ, – տէյի սիւալ իթտի։

—Եօգարո՛ւ պագ, –տէտի պաչ կարտիէն։

—Բէք ալէա, – տէտի ձօն։

—Շու տիվարը արգասընտաքի էվի կէօրմէքտէ՞միսին, – տէտի Մ. Պարտէլ։

—Էվվէթ, էֆէնտիմ։

—Մեզքիւր էվին աչըդ օլան պիր բէնճիրէսինի տէ կէօրմէքտէ՞միսին։

—Էվվէթ, անը տախի կէօրմէքտէեիմ։

—Մեզքիւր բէնճիրեեէ, իւզերինտէ տիւկիւմէր պուլունան պիլգիր պաղլանմըշ տրը, վէ մեզքիւր իբին պիր ուճու տա պուրաեա հավլեեէ ամբըմըշ տրը... անլատը՞ն մը չիմտի նէրէեէ կիթտիկիմիզի, – տէտի Մ. Պարտէլ։

Ձօն Գօլտէն իլէ Մ. Պարտէլ, Բալֆ տա պէրապէրլէրինտէ օլտուղու հալտէ մեզքիւր իբէ տօղրու կիթմէքտէլէր իքէն, Մ. Պարտէլ պիրտէն պիրէ պիր շամաթա տրը պըրագաը, չիունքի, մեզքիւր տիվարրն տիպինտէ պիր ատէմին օթուրտուղունու, վէ մեզքիւր իբինտէ ուճունու թուլթուպ տուրմագտա օլտուղունու կէօրտիւ։

Մերգում ատէմ տերհալ աեաղագալագարագ Մ. Պարտէլին գարշըսընտա տիքիլտի, վէ հիտտէթու չիտտէթինտէն նաչի սաչլարը թիքէն թիքէն օլարագ տիքիլմէքտէ պուլունան Մ. Պարտէլէ խիթապէն,

—Է՛յ, է՛յ, նա՞սըլ, թամ խիեանէթինիզ լահզասընտա թուլթտո՛ւմմու, պաստը՛ռմը սիզի-տէտի։

Մ. Պարտէլին թիւյլերի իւրբերերէք թէքմիլ վիճուտի սիթրէմէկէ պաչլատը, չիունքի մերգումուն, օլ վահչի Մ. Հուիբ օլտուղունու, սէսինտէն թանըտը։

15

Մ. Հուիբ, մահպուսխանէ տերունինտէ վուգու պուլան հալէրտէն պիխապէր պուլունմասը ճիհէթլէ, հինի իզթիզատէ Ժօնաթան քէնտիսինին իմտատընա գօչուպ եէթիշէճէկի իթիբատը գավիսինտէ օլտուղունան, հէր հալտէ Մ. Պարտէլին արգասընտ-

Մ. Պարտէլ օլտուղունու հալտէ մերգիւբ իբէ տօղրու կիթմէքտէլէր իքէն, Մ. Պարտէլ պիրտէն պիրէ պիր շամաթա տրը պըրագաը, չիունքի, մեզքիւր տիվարրն տիպինտէ պիր ատէմին օթուրտուղունու, վէ մեզքիւր իբինտէ ուճունու թուլթուպ տուրմագտա օլտուղունու կէօրտիւ։

Մերգում ատէմ տերհալ աեաղագալագարագ Մ. Պարտէլին գարշըսընտա տիքիլտի, վէ հիտտէթու չիտտէթինտէն նաչի սաչլարը թիքէն թիքէն օլարագ տիքիլմէքտէ պուլունան Մ. Պարտէլէ խիթապէն,

—Է՛յ, է՛յ, նա՞սըլ, թամ խիեանէթինիզ լահզասընտա թուլթտո՛ւմմու, պաստը՛ռմը սիզի-տէտի։

Մ. Պարտէլին թիւյլերի իւրբերերէք թէքմիլ վիճուտի սիթրէմէկէ պաչլատը, չիունքի մերգումուն, օլ վահչի Մ. Հուիբ օլտուղունու, սէսինտէն թանըտը։

—Սէօյլէեինիզ պագալըմ, - տէտի Ժօնաթան։

—Սիզ կիթմէեիզ պուբատա պէքլէմէլիսինիզ,-տէտի Մ.Հուիբ։

—Բէք ալէա, լաքին մագսէտ նէ՞տիր, - տէտի Ժօնաթան։

—Զիւնքի սաաթ տօգուզտա Մ. Պարտէլ կէլէճէք տիր, - տէտի Մ. Հուիբ։

—Իհթիմալտէն տիր, - տէտի Ժօնաթան։

—Մէրգումկէլտիկինտէ,պիհթապի սիզէ, պէնիմեէրիմէ գաեիմ օլմագլըղընըզն սէպէպինի սիւալ իտէճէք տիր, իմոի սիզտէ, քէյֆսիզ տիր տիեէրէք ճէվապ վիրմէլիսինիզ տիր, - տէտի Մ. Հուիբ։

—Պաշ իւսթիւնէ, - տէտի Ժօնաթան։

—Մէրգումսիզի կէօրտիւկինտէ մէհնուն օլաճագ, վէ քէնտի թէչէպպիւսիւնտէ տահա զիեատէ ճէսարէթլի պուլունաճագ տրը, չիւնքի, պէնտէն չիւպհէ իթտիկի վէ չէքինտիկի գատար, սիզտէն չիւպհէ իտիպ չէքինմէզ, -տէտի Մ. Հուիբ։

—Օ տախի իհթիմալտէն տիր, -տէտի Ժօնաթան։

—Մէրգում օլ վագըթ պիր վէսիլէ պուլարագ սիզի պուրատան, պաշդա պիր տաեիրէեէ կէօնտէրիպ երբագլանտըրաճագ տըր, - տէտի Մ. Հուիբ։

—Ֆարզ իտէլիմ քի, թըպգը սէօյլէտիկինիզ կիպի օլտու, օլ վագըթ պէնիմ՝նէ՞ եաբմագլըղըմ լազըմ կէլէճէք տիր, - տէտի Ժօնաթան։

—Օլ վագըթ, սիզ տէ կիտիպ հավլիտէ կիզլէնմէլիսինիզ տիր, - տէտի Մ. Հուիբ։

—Էյ, սօնրա, - տէտի Ժօնաթան։

—Շիմոի հէր չէեի պէն սիզէ անլաթտըրամամ, չիւնքի վագթին միւսաատէսի եօգ տուր, լաքին եալընըզ չու գատարընը պիլմէլիսինիզ տիր քի, Մ. Պարտէլ չօճուղու ալըպ հավլիեէ չըգարաճագ օլմալը տըր, - տէտի Մ. Հուիբ։

—Պու տախի իհթիմալտէն տիր, -տէտի Ժօնաթան։

—Վէ օրատան ալա եէնի մահպուսխանէնին գարուսունու աչարագ մէրգումու գաչըրաճագ տըր։ օլ վագըթ սիզ տէ արգալարընտան կէլէրէք, պիր շամաթա տըր գօբարըր իմոատէ ատէմ չաղըրմաեա պաչլարսընըզ, վէ պէն տէ էվվէլինտէն պէքճիլերէ քէյֆիեէթի անլաթմըշ օլաճաղըմտան, տերհալ գօշուչարագ, թամ ֆիրար իթմէքտէլէր իքէն եագալարըզ, վէսսելամ, - տէտի Մ. Հուիբ։

—Ադիզիմ Հուիբ, սիզ չօգ զէքի պիր ատէմսինիզ, - տէտի Ժօնաթան։

Պատէհու Մ. Հուիբ կէչիպ գօրիտօրտան կիթտի, հավլիեէ աչըլան գարուեու աչտը, վէ տիշարտան գարատրգտան սօնրա պիր թարաֆտա կիզլէնտի։

Պու ուսթալըգ թամ վագթինտէ իճրա իտիլմիշ օլտու, չիւնքի արատան եալընըզ պէշ տագըգա կէչտիքտէ, Մ. Պարտէլ կիճէլիք

տան մէրգում տախի կէլմիշ տիր տէյի զանն էյլէմէքտէ իտի։

Վէ Մ. Պարտէլէ կէլինճէ, կէրչի էվվէլէմիրտէ, տէկիլ քէնտի չախսընը, իլլա թախլիսինէ մուվաֆֆագ օլմագլըգ իւմիտի ադիմնտէ պուլունտուղու չօճուղուն, մուղայիրի օլարագ, թէքրարէն մահպէստէ գալաճաղընը տիւշիւնտիկիւնտէն տիւչարը հէյպէթ օլտու իսէտէ, հէման ադըպկինտէ էվվէլքի ղայրէթ վէ ճէսարէթինի էլէ ալարագ։

—Էվվէթ, էվվէթ, Մ. Հուիբ, պիզ, պէքճիլէրի թէպեիտ իլէ, մահպուսլարը դաչըրմագլըգ խայինիկինի կէրչի իճրա իտէճէք իտիք էմմա... պէրէքէթ վիրսինքի, զաթը սաուագաթսիմաթընըզ եէթիչիպ միւմանաաթ իթտիկինիզտէն... - տէտի։

Մ. Հուիբ արթըգ գարչըլըգ ճէվապ իթասընա միւգթէտիր օլամատը, չիւնքի թապ ու թագաթը պէր քէմալ պուլունան Մ. Պարտէլ, մէրգումուն իւզէրինէ հիւճում պիրլէ պօղաղընը սըգտը, վէ ղաղապնաք պիր սէօյլէեիշ իլէ տէ,

—Սո՛ւս օլ, միսկին հէրիֆ, սո՛ւս օլ, - տէտի։

—Եէթի՛շ, Ժօնաթան, իմոատա՛ եէթիշ, տէտի Մ. Հուիբ պօղաղը գԷՍԸԼԸՊ խրբլաեարագ։

Պու արատաս Ճօն Գօլտէն տախի մէրգումուն իւզէրինէ հիւճիւմ իյլէտիկինտէն, Մ. Պարտէլ տէ մէրգումա խիթապէն,

—Վու՛ր, վո՛ւր չու խընդրը հէրիֆէ քի, օլ սէֆի՛ Իրլանտամըզ Ալլահըն ինաեէթիյլէ նաեիլի սէլամէ՛թ օլապիլսին, - տէտի։

Մ. Պարտէլ գավի իւլ պիւնեէ պիր ատէմ օլտուղու կիպի, Ճօն Գօլտէն տէ ըզպանտուտուն պիրի իտի։

Պու ճիւմլէ իլէ տախի Մ. Հուիբ մէյեուսիեէթինտէն նաչի պիւթիւն գուվվէթլէ քէնտուեի գուրթարմաեա չալըշմագտա իտի։

Մ. Պարտէլ իլէ Ճօն Գօլտէնին տէ քիւլլի նէյեէթ վէ ղայրէթի, մէրգումու զապթ իտիպ եաթըրմագտան զիեատէ, պաղըրըպ չաղըրմասընը մէնն իյլէմէքլիքտէն իպարէթ իտի, չիւնքի, մաաղալլահ, էկէրչի ճիւզիճէ պիր սէս չըգարապիլէճէք օլսա, տէրհալ մէրգումա իմոատէ գօշուլաճաղընտա, վէ քիւլլի իւմիտլէրինին մահվ օլաճաղընտա գաթան շիւբհէ եօգ իտի։

Իշպու հալտէ օլտուղունտան Մ. Պարտէլ, մէրգումուն գօլլարընը զապթա չալըշաճագ եէրտէ, պօղաղընը սըգմաեա չալըշմագտա, վէ արթըգ օլ արատա, օլկիունլէրտէ, մահպուսխանէ տէրուունինտէ, մէրգումա գարչը բէք պիւեիւք պիր տիլկիբլիք հասըլ օլուպ վէ արպէտալար գօբմուշ օլմասը իւզէրինէ, կուվվէրնէօր թարաֆընտան, իւզէրինտէ պրչագ թաշրմագլըղա բուխաաթ վիրիլմիշ օլմասընը ունութմուշ իտի։

Մ. Հուիբ հէր նէ գատար պօղուլմագ տերէճէսինէ կէլմիշ իտի իսէտէ, պու ճիւմլէ իլէ տաճ տախ, սէրպէսթ գալմըշ օլան էլինի վէրվ վէդուվ, Ժատրտօ եոքֆտի։

Մ. Պարտէլ գավի իւլ պիւնեէ պիր ատէմ օլտուղու կիպի, Ճօն Գօլտէն տէ ըզպանտուտուն պիրի իտի։

Պու ճիւմլէ իլէ տախի Մ. Հուիբ մէյեուսիեէթինտէն նաչի պիւթիւն գուվվէթլէ քէնտուեի գուրթարմաեա չալըշմագտա իտի։

Մ. Պարտէլ իլէ Ճօն Գօլտէնին տէ քիւլլի նէյեէթ վէ ղայրէթի, մէրգումու զապթ իտիպ եաթըրմագտան զիեատէ, պաղըրըպ չաղըրմասընը մէնն իյլէմէքլիքտէն իպարէթ իտի, չիւնքի, մաաղալլահ, էկէրչի ճիւզիճէ պիր սէս չըգարապիլէճէք օլսա, տէրհալ մէրգումա իմոատէ գօշուլաճաղընտա, վէ քիւլլի իւմիտլէրինին մահվ օլաճաղընտա գաթան շիւբհէ եօգ իտի։

Իշպու հալտէ օլտուղունտան Մ. Պարտէլ, մէրգումուն գօլլարընը զապթա չալըշաճագ եէրտէ, պօղաղընը սըգմաեա չալըշմագտա, վէ արթըգ օլ արատա, օլկիունլէրտէ, մահպուսխանէ տէրուունինտէ, մէրգումա գարչը բէք պիւեիւք պիր տիլկիբլիք հասըլ օլուպ վէ արպէտալար գօբմուշ օլմասը իւզէրինէ, կուվվէրնէօր թարաֆընտան, իւզէրինտէ պրչագ թաշրմագլըղա բուխաաթ վիրիլմիշ օլմասընը ունութմուշ իտի։

Մ. Հուիբ հէր նէ գատար պօղուլմագ տերէճէսինէ կէլմիշ իտի իսէտէ, պու ճիւմլէ իլէ տաճ տախ, սէրպէսթ գալմըշ օլան էլինի

ՎԷՐՎԷՐ ՎԷՎԷՐ, Ժատրտօ եոքֆտի։

Մ. Պարտէլ գավի իւլ պիւնեէ պիր ատէմ օլտուղու կիպի, Ճօն Գօլտէն տէ ըզպանտուտուն պիրի իտի։

Պու ճիւմլէ իլէ տախի Մ. Հուիբ մէյեուսիեէթինտէն նաչի պիւթիւն գուվվէթլէ քէնտուեի գուրթարմաեա չալըշմագտա իտի։

Մ. Պարտէլ իլէ Ճօն Գօլտէնին տէ քիւլլի նէյեէթ վէ ղայրէթի, մէրգումու զապթ իտիպ եաթըրմագտան զիեատէ, պաղըրըպ չաղըրմասընը մէնն իյլէմէքլիքտէն իպարէթ իտի, չիւնքի, մաաղալլահ, էկէրչի ճիւզիճէ պիր սէս չըգարապիլէճէք օլսա, տէրհալ մէրգումա իմոատէ գօշուլաճաղընտա, վէ քիւլլի իւմիտլէրինին մահվ օլաճաղընտա գաթան շիւբհէ եօգ իտի։

Իշպու հալտէ օլտուղունտան Մ. Պարտէլ, մէրգումուն գօլլարընը զապթա չալըշաճագ եէրտէ, պօղաղընը սըգմաեա չալըշմագտա, վէ արթըգ օլ արատա, օլկիունլէրտէ, մահպուսխանէ տէրուունինտէ, մէրգումա գարչը բէք պիւեիւք պիր տիլկիբլիք հասըլ օլուպ վէ արպէտալար գօբմուշ օլմասը իւզէրինէ, կուվվէրնէօր թարաֆընտան, իւզէրինտէ պրչագ թաշրմագլըղա բուխաաթ վիրիլմիշ օլմասընը ունութմուշ իտի։

Մ. Հուիբ հէր նէ գատար պօղուլմագ տերէճէսինէ կէլմիշ իտի իսէտէ, պու ճիւմլէ իլէ տաճ տախ, սէրպէսթ գալմըշ օլան էլինի